

VA-AVDELNINGEN

Handläggare: Annette Denborg

Telefon: 0176-717 63

E-post: annette.denborg@nvaa.se

Till NVAA:s styrelse

KS 2025-261

Yttrande avseende motion om Systematisk inventering och tillsyn av enskilda avloppslösningar i Norrtälje kommun – för bättre hälsa, miljö och för att förebygga LAV §6

Yttrandet avser en motion från Andrea Kronvall (SD) och Karl-Göran Edberg (SD) där VA-huvudmannen Norrtälje Vatten och Avfall AB, NVAA, har fått uppdrag från Kommunfullmäktige att svara.

Motionen

Motionen vänder sig till både Bygg- och miljönämnden, BMN, och NVAA och föreslår ett arbete med avsikten att bland annat minska behovet av kommunalt VA på landsbygden. Övervägande del handlar om inventering av enskilda avlopp och åtgärdskrav utifrån det. I motionen finns en önskan om att öka inventeringstakten från ca 0,6 % per år till 5 %. En annan del är att förändra VA-planeringen och dialogen med invånare.

Motionen innehåller tre områden med underfrågor. NVAA har besvarat de som berör VA-huvudmannen, övriga frågeställningar hänvisas till BMN.

NVAA:s övergripande ställningstagande

NVAA, som VA-huvudman, anser att kommunen och bolaget har ett gemensamt ansvar för §6 Lagen om allmänna vattentjänster. NVAA har ett stort behov av långsiktig planering inför VA-utbyggnad enligt §6, vilket innebär att det ska införlivas i VA-kollektivet.

Kommunen och NVAA har i samarbete tagit ett vidare grepp om VA-planeringen i och med den nya vattentjänstplanen och förändringar i VA-plan, med alla invånares bästa i tanke, vilket gäller för hälsa, miljö och VA-huvudmannens ekonomi. Att minska behovet av kommunalt VA på landsbygden är ett sätt att minska investeringsbehovet och i sin tur stora höjningar av befintlig VA-taxa.

I och med det höga bebyggelsestrycket inom kommunen har NVAA idag ibland ett behov av att bromsa på takten, där kommunen vill bevilja ny bostadsbebyggelse. Det finns två huvudorsaker till detta:

- kapacitetsbrist i vissa av VA-kollektivets anläggningar, kan gälla både ledningar och verk.
- bostadsbebyggelsen kan ligga för långt bort från befintlig anläggning vilket medför höga kostnader för att anlägga överföringsledningar.

NVAA har idag ett viktigt uppdrag att stötta kommuninvånarna med VA-rådgivning och VA-utställning, vilket bemannas av bolagets enhetsgrupp Vattencentrum.

NVAA:s bemötande

- 1 *Införande av en metodisk tillsyn av enskilda avlopp*
BMN ansvar.
- 2 *Inventering och dialog i prioriterade områden*
 - 2.1 *Identifiering av områden med särskilt behov av åtgärder för att förhindra att de blir LAV6 klassade.*

Kommunen kan ställa krav, stötta och hjälpa fastighetsägare i ett område som ligger på landsbygden, att ordna med enskilda anläggningar eller gemensamhetsanläggningar, som uppfyller miljöbalkens krav. För identifierade områden, där det skulle kunna finnas risk för VA-huvudmannen att få ta över va-försörjningen enligt LAV §6, finns numera bedömningsmodellen. Modellen är ett underlag till Vattentjänstplan och vissa områden är identifierade som utredningsområden och kommer att utredas om de kan klara sig med enskilda anläggningar eller om de behöver ingå i VA-kollektivet.
 - 2.2 *Informationsmöten och broschyrer om lagstiftning, tekniska lösningar och kommunens roll i tillsynen.*

Vattencentrum är ansvariga för rådgivning till fastighetsägare i Norrtälje kommun och ansvarar för en VA-utställning för visning av olika tekniska lösningar. Vattencentrums personal utbildar sig kontinuerligt för att ta del av det senaste inom utvecklingen. Kommunen ger ekonomiskt bidrag till Vattencentrums verksamhet idag.

Om inventeringstakten ökas från ca 0,6 % till 5% och det ställs högre krav på fastighetsägare med enskilda avlopp, blir den direkta konsekvensen att behovet och trycket på VA-rådgivningen kommer att öka. Om information kommer att gå ut till vissa områden, som riskerar att bli §6 område, där Vattencentrum och VA-rådgivning blir en del av lösningen, kommer trycket att öka ytterligare. I dagsläget bedöms en till heltidstjänst inom rådgivning behövas om kravställda åtgärder beslutas. Ett extra årligt bidrag till Vattencentrum behöver anslås i så fall.

Att informera om kommunens roll i tillsynen och gällande lagstiftning tillika anordna informationsmöten, föreslår NVAA att Landsbygdstrategen ansvarar för. Landsbygdstrategen föreslås vara länken mellan kommunen och invånarna genom att koordinera informationsmöten, i samarbete med BMN och NVAA i enlighet med gällande vattentjänstplan.
 - 2.3 BMN ansvar.

3 Alternativa tillsynsmetoder och samverkansmodeller

3.1 BMN ansvar.

3.2 *Utredda hur samverkan mellan VA och plansidan kan stärkas för att förbättra den strategiska planeringen och integreras i kommunens existerande VA-planer*

Lagen om allmänna vattentjänster ändrades 2023 och kravet på kommunala vattentjänstplaner lades till. Norrtälje kommun är klara med framtagandet av vattentjänstplan och ärendet tas upp i KF i april.

Samarbetet tillika kommunens ansvar kommer också att stärkas genom den nya rollen VA-strateg, som avses anställas. En VA-planegrupp, med representation från kommunen och NVAA, skulle kunna ingå i VA-strategens ansvar.

3.3 *Utreder förutsättningarna, kostnaderna och möjliga incitament för att främja inrättandet av gemensamhetsanläggningar på landsbygden för vatten och avlopp.*

Bildandet av samfällighetsföreningar för gemensamhetsanläggningar innebär ofta osäkerheter. Föreningarna har ofta mycket tid och lite pengar. Historiskt har vi kunnat se att det inte sällan uppstår konflikter mellan medlemmar när investeringar behövs/föreslås göras, exempel Östernäs Uppnäs, vilket kan läsas i rapport: Avvikelse rapport - Program för utveckling av kommunalt vatten och avlopp 2010-2030 (KS 2014-2682-3). Detsamma gäller för befintliga samfälligheter med gamla system, som också kan behöva hjälp för att uppfylla miljöbalkens krav.

NVAA föreslår att kommunen anslår medel för en kommunal utredning med uppdrag att undersöka vilka behov som finns och hur kommunen kan stötta bildande och upprätthållande av samfällighet.

Övrigt

Vattencentrum har identifierat att kommunikationen mellan miljökontor och entreprenörer kan förbättras/förenklas. Vattencentrum kommer troligtvis att söka medel för ett dylikt projekt tillsammans med samarbetspartner, region Åland, till en central-baltic utlysning, EU-medel. Det kommer i så fall ske i september.

Med vänlig hälsning

Norrtälje Vatten och Avfall
Cecilia Hagsköld,
Avdelningschef Planering och Utveckling